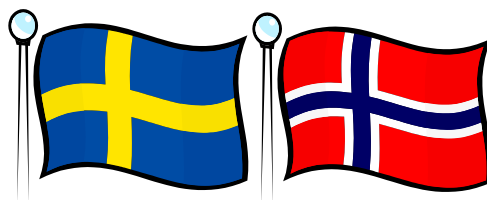

AVELSPLAN FÖR KALLBLODS TRAVARE

Beslutad 2019-06

Avelsplan för kallblodstravaren

Inledning

Den svenska kallblodstravaren

Den Nordiska Lanthästen, med sitt ursprung någon gång 2000-3000 år före Kristus, har över århundraden förändrats genom avel, urval och inkorsningar och är förmodligen den äldsta travarrasen i världen. Hästens roll har över tiden förändrats från att vara kött- och mjölkproducent, klövje-, skjuts- och körhäst, resurs i krigsmakten och i skogs- och jordbruket till att bli dagens fritids- och sporthäst.

Lanthästens historia är i mångt och mycket grunden till travet som sport i de nordiska länderna. Rasens förmåga att dra i skritt och trav fick särskild betydelse i det nordiska klimatet i och med att släden uppfanns.

Det finns i Olaus Magnus Historia om det nordiska folket (1555) beskrivningar om kapplöpning med hästar på isen. Det var enligt Olaus Magnus etablerad sed att tävla med de vackraste och snabbaste hästarna i "offentliga tävlingar". Hästarna bör ha varit så kallade slädtravare, dvs. lanthästar.

Veterinären och hippologen Wilhelm Hallander är en av grundarna av den Nordsvenska rasen via sitt arbete i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Han sammanställde bl.a. en "Stambok öfver Nordsvenska Hästar" som utgavs 1909.

1960-talet var en avgörande period för den svenska kallblodstravaren. Den enskilt mest betydande händelsen var Lantbruksstyrelsens beslut 1964 att dela på den nordsvenska rasen i en bruksdel och en travdel. Detta beslut konfirmerades i riksdagen 1966.

Under 1970-talet bildas ATG och rikstotospelet, som gav travet nya förutsättningar och helt nya möjligheter. För kallblodens del infördes obligatorisk blodtypning, vilket var helt avgörande för rasens utveckling.

Ännu en historisk händelse skedde 12 juni 1990 då ett intentionsavtal med Norge avseende både avel och tävling ingicks på Tofte Kongsgård. Ett öppet tävlande över gränserna inleds samt ett arbete med att harmonisera även avelsarbetet. 13 oktober 2000 skrevs ett avtal under i Östersund som innebar ett helt gemensamt arbete även på avelssidan med bl.a. gemensamma avelsvärderingar, avelsregler och stambok.

Historien om norsk traveravl

Den spede begynnelse på en retningsgivande avl på kaldblodstravaren startet i 1850-åra. Staten engasjerte seg sterkt for å få gjennomført en planmessig avl av en ren norsk hest. I 1849 ble hingsten Veikle Balder født på Dovre (med fullblodshingsten Odin i 4.ledd). Veikle Balder er essensen i dagens kaldblodstraver og finnes opptil flere ganger i stammen til samtlige individer i Norge.

I 1872 ble det besluttet å opprette to klasser ved utstillingene. Klasse "A" for "Sværrere brugs og kjøreheste" og klasse "B" for "Lettere kjøre og rideheste". Denne beslutning var nok en medvirkende årsak til at "letthestfolket" samlet seg og stiftet Det Norske Travselsskap i 1875.

Den første stamboken over "Heste af gudbrandsdalsk rase" ble utgitt i 1902 i samarbeid med Norges Vel og inneholdt hingster født i årene 1846 - 1892.

I 1903 ble viktige lovendringer vedtatt på Det Norske Travselsskaps generalforsamling. Bl.a. skulle Stamboka deles i to avdelinger - A og B. I A skulle det bare tas inn hester av ren norsk herkomst, dvs. hester som ikke på noen av sidene var tilført fremmed blod i fire generasjoner. I B kom varmblodig hester, både helt rene og "krysninger". Samtidig ble kravene til så vel avstamning som til eksteriør sterkt strammet. Den første kåringsnemnd ble oppnevnt for å sette de nye bestemmelser ut i livet.

I 1965 innvilget Landbruksdepartementet offentlig stambokrett for kaldblodstraveren, og fra samme år ble stambokføringen overtatt av Statens stambokkontor. Stambokføringen av kaldblodstraveren ble fra da av samordnet med den tyngre Dølehesten, og undergitt de samme stambokreglene som denne.

I 1976 ble det vedtatt å innføre blodtyping før individene ble inntatt i DNTs sertifiseringsregister. I 1999 startet man å DNA-analysere alle godkjente avlshingster, og f.o.m. 2000-årgangen ble dette gjort på alle fødte føll.

14. mai 1982 godkjenner Norge Sveriges "Riksstambok för nordsvensk travser", og 1. januar 1983 følger Sverige opp med godkjennelse av "Norsk riksstambok over dølehest".

Enda en historisk hendelse skjedde i 12 juni 1990 da en intensjonsavtale med Sverige i forhold til både avl og løpsamarbeid ble inngått på Tofte Kongsgård. Et samarbeide både med å harmonisere avlsarbeidet, samt med konkurranse på tvers av grensene ble innledet. 12. Oktober 2000 ble så den Svensk-Norske kaldblodsavtalen underskrevet i Östersund. Den innebar et totalt samarbeide på avlssiden med bl.a. felles kåringer, avlsregler og stambok.

DNT og Svenska Travsportens Centralförbund (STC) en avtale som ble undertegnet i Östersund 13 oktober 2000. Avtalen medfører en større og bredere avlsbase, men betyr også at regelverket og avlsmålet blir det samme i de to land.

I henhold til intensjonsavtalen og den svensk-norske kaldblodsavtalen, har følgende tiltak blitt igangsatt;

- Felles avlsindeks fra 1994
- Felles kåringsreglement og kåringsnemnd fra 2000
- Felles hingstekatalog fra 2003
- Felles stambok fra 2004
- Felles avlsplan fra 2005
- Kaldblodsløp er åpne for både norske og svenske hester

1. Rasbeskrivning för kallblodstravaren

Storlek

Avelshingstarna inom den kallblodiga travarrasen har en genomsnittlig mankhöjd på ca 153cm. En övervägande andel (ca 90%) av alla kallblodstravare har en mankhöjd mellan 146cm och 159cm.

Färg och tecken

Den vanligaste färgen är brun i alla nyanser men även fux och svart är vanligt. Alla andra färger som finns på häst förekommer. Allt från inga tecken till alla typer av tecken finns.

Exteriör

Rasen kännetecknas av en liggande bog, lång manke, relativt kort rygg och ett långt kors. Kroppen har massa och djup som gör att hästen inte uppfattas som ädel, men inte heller så massiv att den verkar tung.

Huvudet är kort, brett och uttrycksfullt och halsen är brett ansatt. Bröstat är inte brett. Benen är korrekta och dimensionerade i förhållande till kroppen med markerade torra leder, korta skenor fram, något rak has och ej för korta kotben. Hovarna är symmetriska och inte platta. Rikligt med tagel i man, svans och hovskägg är rastypiskt. Könskaraktären är framträdande.

Rörelser

Rörelserna i skritt och trav är energiska och vägvinnande.

Temperament

Kallblodstravaren kännetecknas av samarbetsvilja. Framåtanda är uttryck för rasens livliga temperament.

2. Avelsmålet för kallblodstravaren

Målet med avelsarbetet är att bevara och vidareutveckla en konkurrenskraftig, sund, och frisk travhäst genom att förbättra hästens travprestation, hållbarhet, exteriör med vikt på rastypen, hanterbarhet/lynne, fruktsamhet samt att motverka en för stor inavelsgrad.

2.1. Egenskaper som ingår i avelsmålet

- 2.1.1. *Travprestationer och härstamning* uttryckt i avelsindex.
- 2.1.2. *Hållbarhet* uttryckt i hästens egen hållbarhet, exteriöra egenskaper och hälsomässiga förhållanden som kan påverka hållbarheten.
- 2.1.3. *Exteriör* uttryckt i hästens helhetsintryck och rastyp inklusive mankhöjd.

- 2.1.4. *Hanterbarhet/lynne* i alla bruksförhållanden, kan uttryckas i ett körprov/bruksprov.
- 2.1.5. *Rörelser* i skritt och trav.
- 2.1.6. *Fruksamhet* uttryckt i dräktighets- och eller födelsestatistik.
- 2.1.7. *Inavelsgrad* i varje enskild individ och populationen som helhet.

3. Urval av kallblodshingstar – avelsvärdering

Alla kallblodshingstar som skall användas i avel i Sverige eller Norge, måste vara godkända av en gemensam svensk-norsk avelsvärderingsnämnd. Egen hingst på eget sto kräver särskilt godkännande.

3.1. Avelsvärderingsbestämmelser

- 3.1.1. Medlemmarna i avelsvärderingsnämnden väljs av respektive land. Avelsvärderingsnämnden skall bestå av sex medlemmar, tre från varje land. En av medlemmarna från varje land skall vara veterinär. Ordförandeskapet i avelsvärderingsnämnden innehas av en representant i nämnden från det land där avelsvärderingen äger rum, en representant från det andra landet innehar vice ordförandeposten. Det skall finnas två suppleanter från varje land, varav minst en skall vara veterinär. För att ha beslutanderätt måste minst tre ledamöter närvara, en från varje land samt en veterinär.
- 3.1.2. En hingst kan anmälas till individbedömning om den är registrerad i Det Norske Travselskap (DNT) eller i Svensk Travsport (ST).
- 3.1.3. En hingst kan visas för individbedömning första gången på hösten som treåring.
- 3.1.4. Hingstägaren ansvarar själv för att anmäla hingsten till officiell avelsvärdering, individbedömning, antingen i Sverige eller i Norge.
- 3.1.5. Avelsvärdering företas av en gemensam avelsvärderingsnämnd under officiell avelsvärdering i enlighet med denna plan och gällande instruktion för avelsvärderingsnämnden. Avelsvärdering arrangeras en minst gång årligen i varje land. Nämnden ska arbeta efter vägledning från DNT/ST.
- 3.1.6. Det skall dessutom, efter ansökan, ges möjlighet till interimistisk avelsvärdering. Ansökan om interimistisk avelsvärdering skall vara Svensk Travsport/NHS tillhanda senast den 1 mars. Ett eventuellt godkännande gäller då för kommande betäckningssäsong.
- 3.1.7. Den totala betäckningskvoten för en hingst i båda länderna är oavsett betäckningsmetod 95 ston. Den maximala kvoten i uppställningslandet är 70 ston. Det andra landets kvot på 25 ston kan ökas av 70 kvotens del under förutsättning att det maximala antalet ston inte överstiger 95 ston

~~440sten.~~ Vid eventuell överbetäckning skall hingstens totala kvot reduceras med motsvarande antal ston under nästkommande betäckningsår. Det är kvoten i det land hingsten kommer att stå uppstallad för avel nästföljande säsong som skall minskas. Varje land kan ha ytterligare sanktioner.

- 3.1.8. Vid avelsvärdering gäller samma dopnings- och vaccinationsbestämmelser som vid totalisatorlopp.

3.2. Avelsvärdering – individbedömning

- 3.2.1. Vid individbedömningen skall hingsten exteriörbedömas och genomgå en veterinärundersökning samt avlägga travprov. Det skall ges möjlighet till dragprov.
- 3.2.2. Den sammanvägda bedömningen av egenskaperna som ingår i avelsmålet och individbedömningen skall utgöra grund för beslutet. Vid avelsvärderingen skall alla punkter tas med i bedömningen.

För kallblodshingstar vikt läggs egenskaperna enligt följande:

Travprestationer/härstamning/hållbarhet/hälsa:	70%
Exteriör/hanterbarhet/lynne (inklusive rastyp):	30%

Procentfördelningen är riktlinjer för avelsvärderingsnämnden och inte absolut.

Betydande avvikelser i exteriör/hanterbarhet/lynne (inklusive rastyp) kan i särskilda fall leda till att hingsten inte godkänns.

- 3.2.3. Hingstar med otraditionell härstamning och låg inavelsgrad eller härstamning som ger låg släktskap med övrig population skall värderas mycket positivt för alla egenskaper oavsett ålder, BLUP-tal, prestationer och mankhöjd med undantag för punkterna 3.2.10, 3.2.11 och 3.2.12. Det skall framgå tydligt i slutomdömet om otraditionell härstamning värderats i samband godkännandet.

Avelsorganisationerna ST/DNT ska före varje avelsvärdering ta fram underlag till avelsvärderingsnämnden hur till vida någon av de anmälda hingstarna är aktuella att värderas i förhållande till 3.2.3.

- 3.2.4. Travprov skall genomföras, avelsvärderingsnämnden har dock rätt att av veterinära skäl undanta en hingst från detta krav. Det skall också ges möjlighet till körprov.

Utifrån travprovet skall följande beskrivas i slutomdömet:

1. Travets rytm
2. Hastighet
3. Fram- och bakbensrörelser framifrån och från sidan
4. Harmoni mellan fram- och bakbensrörelser
5. Vilken balans (skoning) hingsten har genomfört travprovet med

Distansen för travprovet skall vara minst 1100m. Kilometertid för sista 500m skall uppges. Travprovets syfte är att se och beskriva hästens aktion.

Hingstens kör- och draganlag skall vid avlagt körprov beskrivas i slutomdömet.

3.2.5. Hingstens rastyp skall bedömas och beskrivas vid avelsvärderingen och anges i slutomdömet. Mankhöjden bör alltid på alla avelsgodkända hingstar vara minst 148cm (stångmått).

3.2.6. Hingstens temperament och hanterbarhet skall bedömas och beskrivas vid avelsvärderingen och anges i slutomdömet.

3.2.7. Minimikravet för **unghästprestationer (3-5 år):**

- Hingsten bör tillhöra kulltoppen, dvs. vara bland de 10% bästa i aktuellt registreringsland av alla startande handjur i årgången med hänsyn till rekord, prissumma och placering i storlopp.
- För att kunna bedöma unghästprestationerna bör hästen ha startat minst 10 gånger. Treåringar bör ha startat fem gånger.

3.2.8. Minimikravet för **6 år och äldre** hingstars prestationer:

- Hingsten ska ha en prissumma på minst 500 000 kr
- Avelsindexet bör vara motsvarande eller bättre än genomsnittet för äldre godkända hingstar
- Segerprocenten och platsprocenten bör överstiga genomsnittet för alla levande startande handjur, som är 6 år och äldre som startat i respektive land.

3.2.9. Hingstar med tätare korsningar än 3+3 i stamtavlan ska inte godkännas som avelshingstar. Till exempel kan inte hingstar som är resultat av 3+2 korsningar godkännas. Detta gäller för hästar födda 2021 och senare (dvs betäckningar gjorda efter avelsplanens ikraftträdande).

3.2.10. Defekter som står i strid med gällande svensk och norsk djurskyddslagstiftning är inte tillåtna.

En hingst får inte klassificeras som godkänd om någon av följande defekter påvisas vid den kliniska veterinärundersökningen:

- a) Klapphingst (kryptorkid) eller kraftig skillnad i storlek/konsistens hos testiklarna
- b) Pungbräck om hingsten är yngre än tio år. Ägare av godkända hingstar ska, om hingsten får pungbräck, omedelbart rapportera detta till Svensk Travsport/Det Norske Travsällskap.
- c) Allvarliga bettfel, d.v.s. över- eller underbett där framtänderna i över och underkäken inte slits mot varandra och felet inte har orsakats av skada

- d) Hovbroskförbening utan friliggande kärna av grad fyra och fem och hovbroskförbening med friliggande kärna

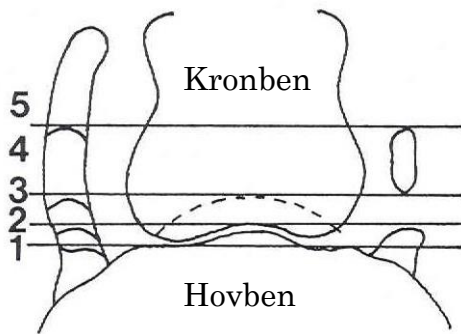

Fig. Referenslinjer för grader av förkalkning i hovbrosken.

Grad 1 – minimal förkalkning upp till lägsta nivå av ledspalten i hovleden.
Grad 2 – mildare förkalkning upp till översta nivå av ledspalten i hovleden.
Grad 3 – moderat förkalkning till övre nivån av hovsenbenet.
Grad 4 – uttalat förkalkning upp till mitt på kronbenet.
Grad 5 – Starkt utbrett förkalkning på nivå av övre halvan av kronbenet.
(källa: "Mirja Ruohoniemi, Helsinki, 1997")

- e) Osteochondros och lösa benbitar (inkl. Birkelandsfrakturer)
 - f) Ringkota på båda frambenen
 - g) N recurrens lammelse (Struppipning)
 - h) Ärftliga missbildningar och anlag för missbildningar
- 3.2.11. Klinisk undersökning av testiklarna genomförs i samband med avelsvärderingen. Hingsten skall ha två testiklar vid förstagångs visning vid avelsvärdering. Dessa skall vara av normal storlek, ha ett normalt läge i pungen, vara symmetriska och ha normal konsistens. Rotation av en eller båda testiklarna är inte ovanligt på någon hästras och medför inte automatiskt kassation för kallblodstravaren. Testikelrotation skall beskrivas och kan vägas in om det påvisas andra oregelbundenheter förknippade med sädesledare eller testiklar. Resultat från spermprov skall då räknas med i undersökningen.
- 3.2.12. Hingstens luftvägar skall i samband med avelsvärderingen undersökas med endoskop. Avelsvärderingsnämnden kan vid behov bestämma att hingsten skall undersökas på löpband på godkänd klinik innan den får betäckningstillstånd. Vid onormala förhållanden i hingstens hals skall detta beskrivas detaljerat i slutomdömet och värderas vid misstanke om ärftliga avvikelser.
- 3.2.13. I samband med anmälning av en hingst till avelsvärdering skall ägare eller företrädare uppge om hingsten haft eller opererats för osteochondros/lösa benbitar samt uppge om den opererats för halsproblem.

3.3. Användande av egen icke godkänd hingst på eget sto

3.3.1. Användning av egen icke godkänd hingst på eget sto är tillåtet enligt de bestämmelser som finns i Registreringsreglemente för Svensk Travsport. Följande förutsättningar måste dessutom vara uppfyllda att:

- a) hingsten får betäcka högst två egna ston under den tidsrymd som tillståndet gäller
- b) sto och hingst ägs av samma person enligt respektive lands regler (betäckningstidpunkt i Norge och senast från och med 31 december året före då betäckning avses ske fram till och med sista betäckningsdagen i Sverige
- c) hingsten vid en nyligen genomförd veterinärundersökning visat sig vara fri från de defekter som anges under punkten 3.2.10, 3.2.11, 3.2.12 samt de krav som ställs i punkten 3.2.13.
- d) röntgenbilderna skall avläsas och godkännas av veterinär som är medlem i avelsvärderingsnämnden
- e) hingsten skall vara tre år eller äldre vid betäckning

3.4. Beslutets giltighetstid och förnyad avelsvärdering

3.4.1. Ett avelsgodkännande gäller tillsvidare.

3.4.2. Klassificering av hingsten görs per automatik på hösten av Svensk Travsport/ DNT när hingstens har minst 20 startande eller 40 avkommor minst tre år och äldre och några år fem år (tidigast 6 år efter godkännande). Hingsten klassificeras då enligt följande kriterier:

- (1) Elithingst - om hingstens förärvning är utomordentligt god
- (2) A - om hingstens förärvning är mycket god
- (3) AB - om hingstens förärvning är god
- (4) B - om hingstens förärvning är godtagbar
- (5) C - om hingstens förärvning är under rasens genomsnitt

En avkommebokstav som utdelats kan aldrig sänkas, men däremot höjas vid en ytterligare avkommebedömning.

3.4.3. En avelsgodkänd hingst skall tas ur avel om diskvalificerande defekter påträffas hos hingsten eller hos flera av hans avkommor.

3.5. Betäckning

3.5.1. Avelsvärderade godkända hingstar får användas i aveln på färsk och/eller fryst sperma och är automatiskt godkända för användning av färsk och/eller fryst importerad sperma.

3.5.2. En häst som avlats med nyttjande av fryst sperma från en avelsvärderad och godkänd hingst får registreras hos DNT/Svensk Travsport om hingsten varit i livet under betäckningsåret. DNT/Svensk Travsport kan

efter ansökan ge tillstånd till att fryst sperma efter död hingst, får användas nästkommande år.

- 3.5.3. Det registreras inte kallblodshäst i Svensk Travsport/DNT tillkomna genom embryotransfer, genmanipulation och kloning.
- 3.5.4. Kallblodstravare tillkomna genom halv- eller helsyskonparning samt parningar med far-dotter eller mor-son registreras inte som travhästar hos Svensk Travsport/Det Norske Travsällskap.

4. Avelsreglerande bestämmelser

4.1. För att kunna verka i norsk eller svensk travavel måste hästen själv tillfredsställa följande krav;

- 4.1.1 För norskfödda hästar: gällande "Registreringsreglemente för Norsk Travsport".
- 4.1.2 För svenskfödda hästar: gällande "Registreringsreglemente för Svensk Travsport"

4.2. Avelsvärderad och godkänd hingst skall beakta följande

- 4.2.1 För kårad hingst uppstallad i Norge
 - Gällande "Reglement for hingstehold med naturlig eller kunstig sædooverføring hos travhester"
 - Gällande "Bestemmelser for bruk av kårede hingster"
- 4.2.2. För avelsvärderade godkända hingstar uppstallade i Sverige:
 - Gällande "Registreringsreglemente för Svensk Travsport"
 - Gällande SJV:s seminöföfattning

5. Avelsstimulerande åtgärder

5.1. Avelsstimulerande åtgärder i regi av DNT och Svensk Travsport

- 5.1.1 Utgivning av tryckta eller digitala publikationer och andra hjälpmedel
 - 5.1.1.1 Det skall publiceras gemensam stambok för kallblodstravare. Svensk-norsk kallblodskommitté beslutar om hur ofta den skall ges ut.
 - 5.1.1.2 Som ett hjälpmedel för den enskilde uppfödarens avelsarbete skall det varje år publiceras avelsindex för kallblod.

- 5.1.1.3 För att övervaka/följa inavel i kallblodsaveln skall det utarbetas inavelskoefficient för alla kallblodshästar.
- 5.1.1.4 Det skall varje år publiceras en travkalender/årsstatistik.
- 5.1.1.5 Det skall varje år publiceras en gemensam hingstkatalog. Katalogen skall innehålla utförliga upplysningar om hingstens rastyp, exteriör, härstamning, prestationer och eventuella avkomme prestationer.

5.2. Avelsstimulerande åtgärder i Svensk Travsports regi

- 5.2.1. Uppfödarpremier utbetalas i enlighet med till gällande regler för uppfödarpremier i Sverige.

6. Avtal om sportsligt- och avelssamarbete

6.1. Förpliktelser – svensk/norskt samarbete

6.1.1 Svenska Travsportens Centralförbund och Det Norske Travselkap ingick i oktober 2000 ett avtal om samarbete för att utveckla kallblodssporten. Avtalet ersatte intentionsavtalet från 12 juni 1990.

Ändringar i avtalet skall godkännas av båda avtalsparterna (Svensk Travsport och DNT) och måste vara beslutade innan 30 juni för att kunna träda i kraft följande år.

En gemensam avelskommitté omfattande tre representanter från varje land har till som uppgift att följa utvecklingen med hänsyn till detta avtal. Ordförande växlar mellan länderna med två års mandatperiod.

Samarbetet omfattar:

- Avelsarbete
 - Gemensam avelsvärderingsnämnd
 - Gemensamma avelsvärderingsbestämmelser
 - Samarbete i forsknings- och utvecklingsfrågor
- Tävlingsverksamhet
 - Gemensamt arbete kring tävlingsfrågor

6.1.2 Svensk Travsport och DNT är medlemmar i UET och deras avelskommitté.

6.1.3 Svensk Travsport och DNT är medlemmar i Nordisk Travkommitté och dess avelssektion.

7. Uppföljning av avelsplanen

7.1. Revidering av avelsplanen

7.1.1 Avelsplanen för kallblodstravare kan delrevideras en gång per år. En huvudrevision av avelsplanen kan ske tidigast inom 5 år och senast 10 år efter föregående revision.

7.1.2 Sker en revidering måste den beslutas i både Norge och Sverige senast 30 juni av Det Norske Travsällskap och Svensk Travsport för att vara giltigt påföljande år.